

ENTRE**COMP**EDU

Модул 4: Оценување

Научи повеќе 4.1 Оценување и
креативност

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

EntreCompEdu is co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union. The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Содржина

Научи повеќе 4.1

Оценување и креативност.....3

Оценување на креативноста.....8

Пред да ја процените креативноста, важно е да се има заедничко разбирање на поимот креативност со колегите и учениците. Кен Робинсон ја дефинира креативноста како „процес на имање оригинални идеи кои имаат вредност“. Во модулот 1 разговаравме дека за претприемачите вредноста може да има социјална, културна и економска смисла. Да се биде оригинален не мора да значи дека треба да си и уникатен. Петгодишните деца можат да предложат идеја која е оригинална или многу невообичаена во однос на она што може да го очекувате од нивната возраст. Во својата книга „Оригинали“, Адам Грант вели дека оригиналноста е „воведување и унапредување на идејата што е релативно невообичаена во одредена област и има потенцијал да ја подобри таа област.“ Секако, ништо не е сосема оригинално, затоа што сите идеи се обликувани од претходно знаење и светот околу нас. Психолозите дури користат термин („Клептомнезија“) за да опишат кога случајно се сеќаваме на идеите на другите како да биле наши.

Еден од највлијателните академски трудови во последниве години истакнува дека иако општата интелигенција на американските ученици (IQ) се зголемува, креативното размислување е во опаѓање за учениците од сите возрасти. Кен Робинсон тврди дека училиштата ја „убиваат“ креативноста. Но сепак, да се однесуваш претприемачки (и да се биде оригинален), се однесува на она што економистот Џозеф Шумпетер го нарекува чин на креативно нарушување. Интересно е што студиите за супер талентирани деца (на пр. „кои можат да зборуваат шест јазици на возраст од осум години или да го свират Моцарт на четири години“) ретко се решаваат да го променат светот. Додека тие добиваат многу обожаватели за својот раскошен талент, за посветеноста кон постојаното вежбање и задржување на феноменалното знаење, тие ретко креираат нешто ново. Како што истакнува Грант, најкреативните деца имаат најмала веројатност да бидат „миленичиња“ на наставниците.

Иако важноста за зајакнување на креативноста во училиштето е широко призната во политиките и стратегиските документи, ова често не е реалност во праксата. Ова делумно се должи на фактот што образованието базира на учење и потоа тестови, додека на креативноста во рамките на наставната програма се посветува многу малку внимание и останува многу малку време. Но, тоа исто така може да ги одразува нашите ставови кон креативноста, кои може погрешно да се гледаат како елементи предодредени на уметноста или како работа својствена за некоја елитна група, наместо да се примени како работа која се однесува на сите наставни предмети, за сите ученици и за секоја возраст.

Интересот за проценка на креативноста постои со години наназад. Една од водечките фигури во ова област беше американскиот психолог Пол Торенс, чии тестови и понатаму се широко користени. Овие тестови вклучуваат:

Вербални задачи, како на пример:

- > Прашајте, односно зададете задача во која на поединците им е дадена слика и од нив е побарано да создадат прашања на кои не може да се одговори со едноставно гледање во сликата. Потоа, од нив е побарано да направат претпоставки за причините и последиците од настаните прикажани на сликата.
- > Задача за подобрување на производот во која на децата им се дадени вообичаени играчки при што се побарува од нив да размислуваат за што повеќе подобрувања што ќе ја направат играчката „позабавна за играње“. Потоа, од нив е побарано да размислуваат за невообичаена употреба на овие играчки освен „нешто со што треба да се игра“.

Невербални задачи на пр.:

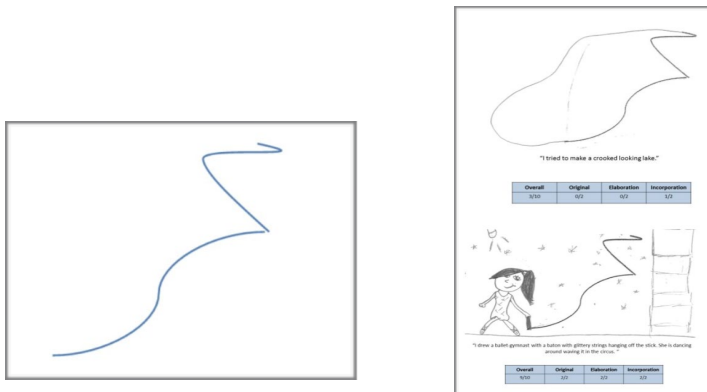
- > Задача со цртање на слики во која на децата им се дава одредена форма (на пр. триаголник) и лист бела хартија. Од нив е побарано да

размислуваат за некаква слика во која дадената форма е вклучена како составен дел.

- > Задача со која е дадена нецелосно нацртана слика на лист бела хартија. Од учениците се бара по своја замисла да го доцртаат цртежот.

Вториот пример е варијација на добро познатата задача за завршување на линија¹, од каде се бара од учениците „да создадат најкреативна слика што можат“ и „да опишат што нацртале во 2-3 реченици“ во рок од 6 минути. Учениците се оценуваат за нивната целокупна оригиналност и колку добро ја вклучуваат линијата во нивниот цртеж и како текстот ја објаснува сликата, а се оценува и степенот на деталите што ги вклучуваат во описот на текстот. Ваквите задачи за проценка можат да се користат со текот на времето за да се обезбеди индикатор за креативноста на учениците.

Слика 4.1.1-4.1.2 Тест за креативност со помош на крива линија

¹ Изработена од Кејт Франк и користена од Барон (1958)

Користење на табели (матрици) за степенесто оценување

Табелите за оценување исто така можат да им послужат на наставниците во проценка на креативноста на учениците, секако доколку не се користат како едноставна метода за одредување на единична оценка за креативноста на учениците. Наместо тоа, овие табели треба да бидат поделени со учениците за да ја сфатат креативноста не како статична димензија, туку како континуитет во кој ќе можат да идентификуваат каде се сега и кои би биле нивните идните цели за зголемување на креативноста. Табела 4.1.1 е пример создаден од Брукхарт, кој потенцира дека одредувањето на оценка не е целта на оваа алатка. Наместо тоа, ваквата табела треба да се сподели со учениците, така што критериумите се прецизни и јасни за учениците.

Степен на креативност	Многу креативно	Креативно	Вообичаено / Рутина	Имитација
Различни идеи и контексти	Идеите претставуваат зачудувачка разновидност на важни концепти од различни контексти или дисциплини.	Идеите претставуваат важни концепти од различни контексти или дисциплини.	Идеите претставуваат важни концепти од ист или сличен контекст или дисциплини.	Идеите не претставуваат важни концепти.
Разноликост на ресурси (извори)	Создадениот производ базира на широк спектар на извори, вклучувајќи различни текстови, медиуми, лица, ресурси или лични искуства.	Создадениот производ базира на различни извори, вклучувајќи различни текстови, медиуми, лица, ресурси или лични искуства.	Создадениот производ базира на ограничен пакет извори (ресурси) и медиуми.	Создадениот производ базира само на еден извор или на извори кои не се доверливи или соодветни.

Комбиниран е на идеи	Идеите се комбинираат на оригинални и изненадувачки начини за решавање на проблем, справување со нова проблематика или за правење нешто ново.	Идеите се комбинираат на оригинални начини за да се реши проблем, справување со нова проблематика или да се направи нешто ново.	Идеите се комбинираат на начини што произлегуваат од стандардното размислување (на пример, според веќе проверени автори или извори).	Идеите се копираат или се повторуваат од веќе постоечки извори.
Да се комуницира за нешто ново	Креираниот производ е нов, интересен или корисен, со што се дава оригинален придонес што вклучува идентификување на претходно непознат проблем, проблематика или цел.	Креираниот производ е интересен, нов или корисен, давајќи оригинален придонес за наменетата цел (на пример, решавање на проблем или адресирање на нова проблематика).	Креираниот производ му служи на наменетата цел (на пример, решавање на проблем или адресирање на некоја проблематика).	Креираниот производ не му служи на наменетата цел (на пример, решавање на проблем или адресирање на некоја проблематика).

Извор: Од "Како да се создаде и користат табели за формативно оценување" (стр. 54), од Сузан М. Брукхарт, 2013, Александрија, ВА.

Табела 4.1.1. Табела за евалуирање (оценка) на креативноста

Еден од предизвиците за наставниците во оценувањето на елементите за креативност како дел од претприемачкото учење е тоа што овој начин на оценување не соодветствува со проценка на напредокот споредено со претходно утврдените цели на учење. Едноставно кажано, во образованието

не е лесно да се оценат резултатите поврзани со креативноста. Најчесто стандардното оценување базира на процена на количината на запомнето знаење.

Ако учениците генерираат идеи што не се во согласност со претходно воспоставените процедури и норми, идеите можат лесно да се издвојуваат. Кога таквите ученици ја оспоруваат „мудроста“ на наставниците, ова може да се претстави како закана. Стандардната позиција на наставникот во оценувањето може да се сврти кон целите на учењето. А сепак, некои од најважните достигнувања во областа како што се науката и технологијата се случиле затоа што луѓето пливаа „против плимата“. На пример, студентите од Колеџот за дизајн, се охрабруваат од нивните професори постојано да ги преиспитуваат задачите кои ги добиваат, со цел да можат да ги рedefинираат границите на полето/сегментот во кое се очекува да го дадат својот одговор.²

Оценување на креативноста

Како можете да ги искористите овие идеи во вашето оценување на креативноста на учениците?...

² Penaluna, A., Coates, J. and Penaluna, K. (2010) „Креативност-базирани ... дискусија и анализа на студии на случај“, Образование + Обука, том. 52, број 8/9, стр. 660-678.

